

GUY FAWKES éjszakája

November ötödike egy különös éjszaka Nagy – Britanniában, amit Guy Fawkes éjszakájának hívnak. Szerinte az országban felnőttek és gyerekek gyűlnek össze, hogy máglyát rakjanak és tűzijátékot nézzenek valamely nagyobb parkban.

Több mint 400 éve ünnepelnek ezen a napon. De hogy kezdődött és miért november 5.-e?

Több százan gyűlnek össze a máglya körül Guy Fawkes éjszakáján

Tűzijáték Guy Fawkes éjszakáján

A KEZDETEK:

November ötödikén Nagy-Britanniában a legtöbb felnőtt és gyerek nagyszerűen szórakozik ezen az izgalmas éjszakán, de a legtöbb ember nem tudja ennek a nagyon fontos éjszakának a történetét. 1605-ben ezen az éjszakán egy ember, akit Guy Fawkes-nak hívtak, megkísérelte megölni a királyt és az egész brit kormányt a Parlament felrobbantásával.

Guy Fawkes portréja

Ma Nagy-Britannia olyan ország, ahol a politikai életben nem olyan fontos a vallás. Azonban 1605-ben a vallás nagyon fontos volt és az élet is a vallási hiedelmektől függött. Guy Fawkes megpróbálta megölni Britannia királyát egy vallási konfliktus miatt, mely a hagyományos Róma központú katolikus vallás és az új, független, britanniai központú (a brit király által ellenőrzött) egyház között alakult ki. A katolikusokat üldözték és törvényeket hoztak ellenük, papjaikat pedig száműzték az országból.

13 ember, köztük Guy Fawkes is, bérelt egy házat a Parlament szomszédságában, mely alagúttal volt összekötve a Parlament alatti pincéssel. Elhelyeztek 36 hordó lőport, azzal a céllal, hogy felrobbanják azokat, amikor a Király és a Kormány tagjai megérkeznek.

Guy Fawkes a tradicionális katolikus vallásban hitt. Brit volt, de katonaként harcolt a katolikusok oldalán a protestánsokkal szemben Hollandiában is. Amikor visszatért Britanniába, csatlakozott a harcos katolikusok csoportjához, akik meg akarták ölni Anglia és Skócia királyát, I. James-t, hogy helyét egy katolikus monarchia vegye át.

Guy Fawkes leleplezése a parlament pincéjében

Az összeesküvés sikeres volt, kiásták az alagutat, elhelyezték a 36 hordó puskaport a Parlament pincéiben és várták, hogy másnap megérkezzen a király a Kormány tagjaival együtt. Azonban valaki aggódni kezdett, hogy a robbantás következtében a királyon és Kormány tagjain kívül, néhány katolikus is meghalhat, akik a Parlament megnyitó ünnepségén fognak részt venni. Így tehát küldtek egy névtelen levelet azon katolikusoknak, akik részt vesznek a másnapi ünnepségen. De valaki szólt a királynak, aki elrendelte a pincék átkutatását, ahol megtalálták a puskaport és elfogták az összeesküvőket.

Azon az éjszakán Londonban az emberek hatalmas tüzeket gyújtottak, hogy megünnepeljék a király életben maradását és hogy Britannia népe mentes maradt a Katolikus Egyház és a Pápa fennhatóságától.

Guy Fawkes - t később kivégezték.

A HAGYOMÁNY KIALAKULÁSA:

Azon az éjszakán, amikor elfogták Guy Fawkes-t és meghiúsult a puskaforos hadművelet, Londonban az emberek hatalmas máglyákat gyújtottak, hogy megünnepeljék a király életben maradását. Hónapokkal később, 1606 januárjában a Parlament elfogadta november 5.-ének a megtartásáról szóló törvényt, mely szerint évente hálát adnak a cselszövés kudarcba fulladásáért. Ezen a napon kötelező templomba járni és részt venni istentiszteleten, ami új formát kapott az új „the Book of Common Prayer” szerint.

Tűzijáték és a Parlament Londonban

De milyenek voltak az első ünnepek? 1607-ben Canterbury városában 106 font puskaporral ünnepeltek, majd 3 évvel később katonai parádét, zenei multságot és lakomát rendeztek a városi méltóságoknak. Mindeközben a nagyközönség templomi prédikációkra járt, megszólaltatta a harangokat, máglyákat gyújtott és tűzijátékot rendeztetett.

Gunpowder Treason Day- nek nevezték ezt a napot, ez volt fő angol állami megemlékezés napja. A hagyomány azonban úgy terjedt el, hogy ez az anti-katolikusok és a puritánok harcának a napja, miközben a köznép képmásokat égetett azokról, akiket utáltak (pl.: a pápáról).

A tűzijátékokat betiltották II. James alatt, aki 1685-ben lett király. Voltak ugyan kísérletek az ünnep megtartására, de azok nagyrészt kudarcba fulladtak. A tűzijátékok tilalma biztonsági okokból megmaradt, de máglyákat továbbra is gyújtottak. Az alsóbb osztályok számára az évforduló volt az egyetlen esély a rendelettel való szembeszállásra, az erőszakra és az ellenőrizetlen mulatozásra.

A MÁGLYA

Senki sem tudja, miért hívják bonfire-nek (máglya; örömtűz) azokat a hatalmas szabad téri tüzeteket, melyeket Guy Fawkes Éjszakáján raknak. Két elmélet létezik ezzel kapcsolatban. Az első elmélet szerint "bone fire" volt (csont tűz), mert hogy tűzzel ölték meg az embereket a vallási háborúk idején.

Egy tradicionális november 5-ei brit máglya

A másik elmélet szerint “bon fire” volt, mert a “bon” szó franciául jót jelent, vagyis ez a jó tűz, ami a rossz, ördögi embereket elpusztítja.

50 évvel ezelőtt, a gyerekek heteket töltöttek azzal, hogy öreg bútorokat, fát, papírt és más fölöslegessé vált dolgot gyűjtsenek össze a máglyához. Minden falunak megvolt a saját máglyája, a gyerekek 20-50 fős csoportja versengett azért, hogy ki építi a legnagyobb és leglátványosabb máglyát.

Ez egy hatalmas és nagyon izgalmas esemény a gyerekek számára. De résen kell lenni, mert meg kell védeni a máglyát az arra ólálkodó riválisoktól, míg eljön az éjszaka.

Amikor november 5-én besötétedik, mindenki a máglya köré gyűlik, valaki apukája benzint önt a máglyarakásra, gyufát gyújt és egy hatalmas lobbanással meggyullad a máglya. Gyakran 10 méteres máglya is előfordul, mely ég egész este, éjszaka és még másnap délelőtt is.

Ma, 2012-ben a máglyák rakása veszélyes és a gyerekek sem vehetnek részt benne. A helyi kormányzatszervek építik a máglyákat és tartják felügyelet alatt. De hogy jobb-e ez, mint 50 évvel ezelőtt? Mindenki döntse el maga.

A TŰZIJÁTÉK

Tűzijáték nem más, mint „pirotechnikai eszközök használta esztétikai és szórakoztatási célokra.” De a felnőttek és a gyerekek számára mindenhol csodát, szórakozást és izgalmat jelent a különböző színekben pompázó (piros, narancs, sárga, zöld, kék, lila és ezüst), szikrázó, csillogó égbolt.

Az egész világon használják, számos kulturális és vallási ünnepségen is, de e legkorábbi feljegyzések a tűzijátékról a 7. századi Kínából származnak, ahol feltalálták. Számos ünnepség kísérőjeként használták. Kína még mindig a világ legnagyobb gyártója és exportőre a tűzijátékoknak.

Látványos Guy Fawkes napi tűzijáték a Tower-híd fölött Londonban

Tűzijátékokat általában aszerint osztályozzák, hogy földi- vagy légi tűzijátékról beszélünk. Az utóbbi esetben rendelkezhetnek saját hajtóerővel, ezeknek a neve skyrocket, vagy pedig egy ágyúból lövök ki őket, ez az úgynevezett aerial shell. A skyrocket gyakori megjelenési forma, bár az első skyrocket-eket háborúban használták. A leggyakoribb formájuk egy papír- vagy kartonpapír cső, ami töltve van éghető anyagokkal, gyakran pirotechnikai csillagokkal. Ezeket a csöveket, ágyúkat úgy variálják, hogy a robbanás után minél látványosabb formában és színben pompázzanak.

Nagy-Britanniában a tűzijáték ma már meglehetősen drága, a legtöbb ember a helyi önkormányzatok által szervezett tűzijátékokat nézi meg.

A „THE GUY” tradíciója

Guy Fawkes éjszakáján hagyomány, hogy a máglya tetejére helyeznek egy GUY-t, majd elégetik azt. A guy egy emberi alakot formál, amely régi ruhákba van öltöztetve, újságpapírral van kitömve és egy maszk van az arca helyén. A fickó meglepően valódi ember hatását kelti. De mielőtt elégetik a máglyán november 5-én, még nagyon fontos szerepe van Guy Fawkes éjszakáján.

A gyerekek pénzt gyűjtenek: “PENNY FOR THE GUY” felszólítással

A gyerekek, akik a guy-t készítették, az utcákat járják és bekopognak mindenhová, hogy pénz kérjenek. Ez a tradicionális módja, hogy pénzhez jussanak és így tudjanak tűzijátékot venni.

Ez a hagyomány a mai napig folytatódik, igaz, egy kicsit megcsavarva. Ha egy híres személy népszerűtlenné válik, annak az arca kerül maszkként a bábukra, amit elégetnek a máglyán november 5-én.

A GUY FAWKES vers

A hagyomány része a Guy Fawkes Night vers, amit minden gyerek tud. De úgy tűnik, hogy ez a hagyomány haldoklik. A mai gyermekek már nem ismerik ezeket a versikéket.

A legismertebb mondóka:

**Remember remember the fifth of November
Gunpowder, treason and plot.
I see no reason why gunpowder, treason
Should ever be forgot...**

Létezik egy korábbi verziója is a versnek, de ez ma vallási okokból illegális Britanniában:

**Remember, remember the fifth of November
Gunpowder, treason and plot.
I see no reason why gunpowder treason
Should ever be forgot.
Guy Fawkes, Guy Fawkes,
'Twas his intent
To blow up the King and the Parliament.
Three score barrels of powder below,
Poor old England to overthrow.
By God's providence he was caught
With a dark lantern and burning match.
Holloa boys, holloa boys,
God save the King!
Hip hip hooray!
Hip hip hooray!
A penny loaf to feed ol' Pope.
A farthing cheese to choke him.
A pint of beer to rinse it down.
A faggot of sticks to burn him.
Burn him in a tub of tar.
Burn him like a blazing star.
Burn his body from his head.
Then we'll say ol' Pope is dead.
Hip hip hooray!
Hip hip hooray!**

Ma Nagy-Britanniában az emberek nem ismerik fel ezt a verset, mely azt mutatja, milyen toleráns országgá vált, ahol a vallása nem ok arra, hogy valakit tűzbe vessenek és megégessenek.

AZ ÉJSZAKA SÖTÉT OLDALA

Guy Fawkes éjszakájának ünnepe egy szörnyű vallási konfliktussal kezdődött 500 évvel ezelőtt. Ma már ez egy nagyon más esemény, de most is tud veszélyes lenni. November 5.-e veszélyt is rejt magában, akár halálhoz is vezethet, hiszen a felnőttek és a gyerekek szó szerint a tűzzel játszanak, amikor csillagszórókat, tűzijátékokat és máglyát gyújtanak.

A gyerekek csillagszórókkal játszanak

Ezek a legfrissebb statisztikai adatok állnak rendelkezésünkre, melyek mutatják, hogy hány sérült került kórházba az ünnep alkalmával.

A november 5-ei sérülések száma 2003 és 2005 között:

Baleseti helyszínek	2005	2004	2003
1. Családi/ baráti összejövetelek	475	590	515
2. Közösségi rendezvények (pl.: cserkészek)	38	63	48
3. Nagy állami rendezvények	121	96	99
4. Utcai vagy más nyilvános rendezvények	247	317	287
5. Fedett helyen	25	18	34
6. Egyéb	5	15	152
7. Nem ismertett helyszínek	71	61	1

FAWKES VISSZATÉRT LONDONBA. ÚJ TRADÍCIÓ KEZDŐDIK?

Guy Fawkes Éjszakájának jelentősége megváltozott a kezdetekhez képest. A vallási háborúskodásról szóló megemlékezést felváltotta az ünneplés, a máglyarakás és a tűzijáték.

Ma Guy Fawkes-szal talán egy új hagyomány veszi kezdetét.

Tüntetések Londonban Guy Fawkes maszkjában

Meglepő módon Guy Fawkes visszatért és népszerű lett. Ez a változás az 1980-as években kezdődött, amikor a Parlament és a politikusok nem voltak népszerűek. A fiatalok pólókat kezdtek el hordani, melyekre különböző szlogeneket írtak:

“Guy Fawkes volt az utolsó ember, aki becsületes szándékkal lépett be a Parlamentbe.”

Aztán jött egy képregény, azt követően pedig egy film is (V, mint vérbosszú), amiben a főhős harcolt a fasiszta brit kormány ellen és megpróbálta felrobbantani a Parlament épületét. A képregény- és a film hőse is Guy Fawkes maszkot viselt.

Ma Nagy- Britanniában a Guy Fawkes maszk igen kedvelt viselet azon fiatalok körében, akik tiltakoznak a kormány és a kapitalizmus ellen. Londonban minden demonstrátor és tiltakozó is ezt viseli az arcán.

David King

Language Link School of English. London

www.languageink.co.uk

KONKLÚZIÓ ÉS KÉRDÉSEK

I have enjoyed researching and writing about the great British tradition of Guy Fawkes Night. It has brought back many memories from my childhood. I have a picture of the little boy who watched the bonfire and marvelled at the fireworks.

ME WHEN I WAS A LITTLE BOY.

If you want to test your memory you can try this quiz. Thank you for reading this article.

David King

Language Link School of English. London

www.languageink.co.uk

GUY FAWKES NIGHT QUIZ:

1. Mikor tartják Guy Fawkes Éjszakáját?
2. Honnan ered a "bonfire" (máglya) elnevezés?
3. Milyen nemzetiségű volt Guy Fawkes?
4. Melyik királyt akarta megölni Guy Fawkes?
5. Mért akarta megölni a királyt Guy Fawkes?
6. Miért fulladt kudarcba a terv?
7. Mi történt Guy Fawkes-szal miután elfogták?
8. Honnan ered a tűzijáték?
9. Kik mondták: "penny for the guy"?
10. Miért lett újra népszerű Guy Fawkes?